

Міністерство освіти і науки України
Луганський національний аграрний університет

Факультет ветеринарної медицини, біологічних і харчових технологій

Кафедра епізоотології, внутрішніх хвороб тварин та ветеринарно-санітарної експертизи

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету

Людмила ПАРХОМЕНКО

«30» серпня 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин

ступінь освіти	<u>магістр</u>
галузь знань	<u>21- Ветеринарна медицина</u>
спеціальність	<u>211 – «Ветеринарна медицина»</u>
освітня програма	<u>Ветеринарна медицина</u>

Робоча програма Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин
для здобувачів вищої освіти

спеціальності 211- ветеринарна медицина освітньої програми ветеринарна медицина

«30» серпня 2021 року -   с.

Розробник(и):

Ільїна О.В., к.вет.н., Неня І.Ю., асистент кафедри епізоотології, внутрішніх
хвороб тварин та ветеринарно-санітарної експертизи

(ПП автора (ів), науковий ступінь, вчене звання, посада, підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____

Протокол від «30» серпня 2021 р. № 11

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Оксана ІВЛЕВА
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено проєктною групою освітньої програми Ветеринарна медицина

(назва)

Гарант освітньої програми _____

(підпис)

Людмила ПАРХОМЕНКО
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин складена відповідно до освітньої програми підготовки магістр галузі знань 21 – Ветеринарна медицина формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни – дати студентам теоретичні знання й практичні навички з питань: трансплантації ембріонів (ТЕ) у корів: етапи технології, використання методів трансплантації в Україні, основних напрямів лікування і профілактики запальних процесів у статевих органах самок сучасних методів діагностики, лікування та профілактики основних форм неплідності в скотарстві.

.....
Завдання вивчення дисципліни:

1. забезпечення студентів теоретичними і практичними знаннями про добір та підготовку донорів й реципієнтів для трансплантації ембріонів,
2. забезпечення студентів теоретичними і практичними знаннями про складання схеми гормональної обробки корів,
3. навчити хірургічному та нехірургічному видобуванню ембріонів у корів, методам пересадки ембріонів,
4. навчити основним напрямкам лікування і профілактики запальних процесів у статевих органах та молочній залозі самок,
5. навчити діагностиці, лікуванню, профілактика неплідності які необхідні для послідууючого вивчення інших дисциплін спеціальності та роботи лікаря ветеринарної медицини.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки: дисципліни, що передують: ветеринарна фармакологія, клінічна діагностика, екологія, біохімія з основами фізичної та колоїдної хімії, ветеринарна мікробіологія та імунологія;

(вказати назви навчальних дисциплін)

дисципліни, що забезпечуються: ветеринарна клінічна біохімія.

(вказати назви навчальних дисциплін)

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми Ветеринарна медицина спеціальності 211 – «Ветеринарна медицина»

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної галузі та професії

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК5. Здатність застосовувати методи і методики патологоанатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

СК6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК9. Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4 Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин

ПРН 7 Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>5/4</u>	Галузь знань <u>21 – Ветеринарна медицина</u> (шифр і назва)	обов'язкова	
	Спеціальність <u>211- «Ветеринарна медицина»</u> (шифр і назва) Освітня програма <u>Ветеринарна медицина</u> (назва)		
Змістових модулів - ____	Рівень вищої освіти: другий Ступінь освіти: магістр	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 270		4	
		Семестр	
		7;8	
		Лекції	
		20/14год.	год.
		Практичні	
		год.	год.
		Лабораторні	
		30/26 год.	год.
	Самостійна робота		
	100/80 год.	год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -3.12/2,5 самостійної роботи здобувача -6,25/5		Форма контролю: залік/екзамен	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

IV курс 7 семестр

Тема 1. Морфологічна характеристика та видові особливості статевих органів самців.

Морфологічна характеристика та видові особливості статевих органів самців (сім'яників, придатків сім'яників, додаткових статевих залоз, прутня). Калитка та її функції. Додаткові статеві залози та їх призначення. Сперміогенез. Статеві рефлекси самців — безумовні та умовні. Залежність прояву статевих рефлексів самців від типу нервової діяльності.

Тема 2. Зовнішні і внутрішні статеві органи самок, їх морфологічна структура та видові особливості.

Зовнішні і внутрішні статеві органи самок, їх морфологічна структура та видові особливості у корів, овець, свиней, кобил та дрібних тварин; інервація, кровопостачання і лімфообіг статевих органів;

Тема 3. Статевий (естральний) цикл.

Морфологічні зміни у статевій системі самок у зв'язку з їх функцією. Фолікулінова та лютеїнова фази циклу. Стадії статевого циклу: збудження, гальмування і зрівноваження. Тічка, загальна реакція (статеве збудження), статеві охота і овуляція. Методи їх визначення. Моноциклічні та поліциклічні тварини. Повноцінний, синхронний і асинхронний та неповноцінний (анестральний, ареаактивний, алібідний, ановуляторний) статеві цикли. Вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на статеву функцію самок (годівля, утримання інсоляція, самець і т. ін.)..

Тема 4. Технологія штучного осіменіння самок.

Методи штучного осіменіння: піхвовий, цервікальний, матковий, трубний та їх видозміни. Оцінювання якості сперми на пункті штучного осіменіння, вимоги щодо рухливості та кількості спермій у дозі для запліднення самок різних видів тварин під час штучного осіменіння. Способи штучного осіменіння корів, овець, кіз, свиней, кобил, сук. Підготовка до осіменіння корів, овець, свиней, кобил, сук, визначення оптимального часу їх осіменіння, час і кратність осіменіння. Осіменіння тварин сексованою спермою. Особливості штучного осіменіння птиці.

Тема 5. Вагітність та роди у тварин, їх діагностика та лікування тварин з ускладненнями.

Статевий акт, його видові особливості. Статеві рефлекси. Зовнішні і внутрішні фактори, що діють на статеві рефлекси. Типи природного осіменіння. Механізм руху та виживання спермій у різних ділянках статевої системи самок. Процес капацитації. Методи штучного осіменіння: піхвовий, цервікальний, матковий. Суть запліднення та фактори, що його обумовлюють. Місце пліднення. Моторика матки. Пересування і виживання яйцеклітини. Динаміка процесу запліднення

Тема 6. Післяродовий період та його ускладнення у тварин.

Перебіг післяродового періоду та його тривалість у різних видів тварин.. Загальні зміни в організмі самок. Інволюція статевих органів. Лохії. Залежність тривалості

перебігу родів і післяродового періоду від стану організму тварини, умов годівлі, утримання, догляду і експлуатації у різних видів тварин. Взаємозв'язок молочної залози і статеві системи після родів.

Фактори, які спричиняють ускладненню у післяродовий період. Субінволюція матки. Післяродовий вульвіт, вестибуліт, вагініт, цервіцит, метрит. Випадіння матки. Післяродові інфекція та інтоксикація. Параметрит і периметрит. Післяродовий парез. Післяродова еклампсія. Післяродовий невроз. Залежування після родів. Поїдання посліду і приплоду. Заходи запобігання захворюванням тварин, які виникають під час родів і в післяродовий період. Організація контролю за перебігом післяродового періоду у корів

Тема 7. Морфологічна структура та видові особливості молочної залози.

Фізіологія лактації.

Морфологічна структура вим'я корови. Кровообіг та іннервація молочної залози. Роль нейрогуморальної системи у процесах молокоутворення і молоковіддачі Вплив зовнішніх факторів на розвиток і функцію молочної залози. Вплив машинного, ручного доїння, ссання на стан молочної залози. Правила і техніка машинного і ручного доїння. Класифікація маститів за А.П.Студенцовим, гострі та хронічні мастити, серозний, катаральний, гнійний, фібринозний, геморагічний мастит. Гангрена вим'я. Наслідки маститу: видужування, індурація, гангрена і атрофія вим'я. Діагностика маститу. Лабораторні методи діагностики маститу. Лікування корів за різних форм маститу. Субклінічний (прихований) мастит та його вплив на якість молока. Комплексна система профілактики маститу. Поширення маститу і економічні збитки. Роль зовнішніх і внутрішніх факторів в етіології хвороб молочної залози

IV курс 8 семестр

Тема 8. Осіменіння тварин.

Методи штучного осіменіння: піхвовий, цервікальний, матковий, трубний та їх видозміни. Оцінювання якості сперми на пункті штучного осіменіння, вимоги щодо рухливості та кількості сперміїв у дозі для запліднення самок різних видів тварин під час штучного осіменіння. Способи штучного осіменіння корів, овець, кіз, свиней, кобил, сук. Підготовка до осіменіння корів, овець, свиней, кобил, сук, визначення оптимального часу їх осіменіння, час і кратність осіменіння. Осіменіння тварин сексованою спермою. Особливості штучного осіменіння птиці.

Тема 9. Сперма. Фізіологія та біохімія сперми.

Методи отримання сперми: метод штучної вагіни, піхвовий, з допомогою губки, збирача, мануальний, електроеякулятора та ін.), їх переваги недоліки. Фізіологічні основи отримання сперми. Значення статевих рефлексів при отриманні сперми (тиск, температура, ослизненість). Санітарно-гігієнічні вимоги до взяття сперми. Сперма та її склад. Спермії. Енергетика сперміїв. Вплив на сперміїв факторів довкілля. Оцінювання якості сперми. Розрідження і зберігання сперми.

Тема 10. Технологія штучного осіменіння тварин та птахів.

Методи штучного осіменіння: піхвовий, цервікальний, матковий, трубний та їх видозміни. Оцінювання якості сперми на пункті штучного осіменіння, вимоги щодо рухливості та кількості спермій у дозі для запліднення самок різних видів тварин під час штучного осіменіння. Способи штучного осіменіння корів, овець, кіз, свиней, кобил, сук. Підготовка до осіменіння корів, овець, свиней, кобил, сук, визначення оптимального часу їх осіменіння, час і кратність осіменіння. Осіменіння тварин сексованою спермою. Особливості штучного осіменіння птиці.

Тема 11. Ветеринарна гінекологія

Діагностичні, профілактичні та лікувальні заходи щодо діагностики, лікування і профілактики акушерських та гінекологічних хвороб тварин. Основні заходи профілактики симптоматичної неплідності. Призначення і принципи гінекологічної диспансеризації.

Тема 12. Ветеринарна андрологія

Суть андрології як науки. Головні її завдання та потреби практичного застосування. Досягнення в галузі андрології та сперматології. Методика андрологічного дослідження плідників. Парувальна імпотенція. Уроджені та спадково обумовлені аномалії розвитку статевих органів. Симптоматична імпотенція на ґрунті захворювань сім'яників та їх придатків. Імпотенція самців: класифікація, діагностики та профілактика. Андрологічна диспансеризація самців.

Тема 13. Трансплантація ембріонів (ТЕ) у корів: етапи технології, використання методів трансплантації в Україні.

Фізіологічні основи та прикладне значення трансплантації ембріонів. Методи викликання поліовуляції (суперовуляції) у донорів, її механізми. Хірургічне та нехірургічне отримання ембріонів. Методи оцінювання, культивування та довготривале зберігання ембріонів. Одержання, дозрівання та запліднення ооцитів *in vitro*. Методи пересадки ембріонів.

Тема 14. Добір та підготовка донорів та реципієнтів для трансплантації ембріонів. Складання схеми гормонального оброблення корів.

Методи викликання суперовуляції у корів-донорів. Синхронізація охоти. Добір, годівля та утримання корів-донорів та телиць реципієнтів. Осіменіння корів-донорів, запліднення та ранні стадії розвитку ембріонів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
IV курс 7 семестр										
Тема 1. Морфологічна характеристика та видові особливості статевих органів самців.	20	2		4	14					
Тема 2. Зовнішні і внутрішні статеві органи самок, їх морфологічна структура та видові особливості.	20	2		4	14					
Тема 3. Статевий (естральний) цикл	24	4		5	15					
Тема 4. Технологія штучного осіменіння самок.	20	2		4	14					
Тема 5. Вагітність та роди у тварин, їх діагностика та лікування тварин з ускладненнями	21	3		4	14					
Тема 6. Післяродовий період та його ускладнення у тварин.	21	3		4	14					
Тема 7. Морфологічна структура та видові особливості молочної залози. Фізіологія лактації.	24	4		5	15					
Разом	150	20		30	100					
IV курс 8 семестр										
Тема 8 Осіменіння тварин.	18	2		4	12					
Тема 9. Сперма. Фізіологія та біохімія сперми.	18	2		2	12					
Тема 10. Технологія штучного осіменіння	18	2		4	12					

тварин та птахів.										
Тема 11. Ветеринарна гінекологія.	18	2	4	12						
Тема 12. Ветеринарна андрологія.	18	2	4	12						
Тема 13. Трансплантація ембріонів (ТЕ) у корів: етапи технології, використання методів трансплантації в Україні.	18	2	4	12						
Тема 14. Добір та підготовка донорів та реципієнтів для трансплантації ембріонів. Складання схеми гормонального оброблення корів.	12	2	4	8						
Разом	120	14	26	80						
Усього	270	34	56	180						

Теми семінарських занять

Не передбачено

Теми практичних занять

Не передбачено

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
IV курс 7 семестр		
1	Сперміогенез. Статеві рефлекс самців – безумовні та умовні рефлексі.	2
2	Овогенез. Овуляція. Жовте тіло, його види, розвиток, будова і функція. Статева і фізіологічна зрілість організму самок.	2
3	Стадії статевого циклу: збудження, гальмування і зрівноваження. Тічка, загальна реакція (статеве збудження), статеві охота і овуляція.	2
4	Суть запліднення та фактори, що його обумовлюють. Місце запліднення	2

5	Передвісники родів. Родові шляхи. Анатомо-топографічне взаємовідношення плода і родових шляхів: положення, передлежання, позиція, членорозміщення плода до і під час родів.	2
6	Перебіг післяродового періоду у корови, вівці, свині, кобили та інших тварин. Показники фізіологічного перебігу і закінчення післяродового періоду..	2
7	Внутрішньоутробний розвиток плода. Навколоплідні оболонки, води, їх біологічне значення.	2
8	Значення своєчасного і точного визначення вагітності і неплідності тварин. Клінічні методи діагностики вагітності.	2
9	Методи діагностики та лікування хвороб новонароджених. Гіпоксія. Асфіксія, її клінічні форми. Гіпотрофія. Затримання меконію. Кровотеча із судин кукси пупка. Запалення пупка. Нориця урахуса.	2
10	Класифікація маститів, гострі та хронічні мастити, причини та перебіг серозного, катарального, гнійного, фібринозного, геморагічного маститів, гангрени вим'я. Субклінічний мастит. Діагностика маститу.	2
11	Діагностичні, профілактичні та лікувальні заходи щодо діагностики, лікування і профілактики акушерських та гінекологічних хвороб тварин	2
12	Форми і причини неплідності тварин. Уроджена неплідність. Стареча неплідність. Кліматична неплідність. Експлуатаційна неплідність. Аліментарна неплідність, Симптоматична неплідність. Неплідність на ґрунті незаразних захворювань. Заходи профілактики неплідності.	2
13	Гінекологічні захворювання самок. Патологія шийки матки. Патологія матки. Патологія яйцепроводів. Патологія яєчників. Анафродизія і вирилізм корів.	2
14	Дослідження органів статевої системи самців. Андрологічне дослідження.	2
15	Діагностика імпотенції самців. Уроджені та спадково обумовлені захворювання статевих органів. Набуті захворювання статевих органів.	2
Разом		30
IV курс 8 семестр		
1	Добір та підготовка донорів та реципієнтів для трансплантації ембріонів. Складання схеми гормональної обробки корів	2
2	Трансплантація ембріонів у коней, овець, кіз та лабораторних тварин	2
3	Підготовка тварин, інструментів та матеріалів для проведення пересаджування ембріонів	2
4	Підвищення ефективності осіменіння корів	2
5	Технології запліднення тварин in vitro, ICSI.	2
6	Методика отримання ембріонів тварин in vitro	2
7	Діагностика і профілактика ембріональної смертності у тварин	2
8	Аналіз причин, що сприяють поширенню запальних процесів статевих органів та розробка заходів профілактики.	2
9	Складання схем лікування і профілактики маститів на молочних фермах	2
10	Діагностика, лікування та профілактика функціональних розладів відтворення	2

11	Діагностика, лікування, профілактика неплідності за інфекційних та інвазійних захворювань	2
12	Діагностика, лікування та профілактика пізніх гестозів у тварин	2
13	Основні напрями лікування і профілактики запальних процесів у статевих органах самок	2
Разом		26
Разом за рік		56

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
IV курс 7 семестр		
1	Сперміогенез. Статеві рефлекс самців – безумовні та умовні рефлексі.	10
2	Овогенез. Овуляція. Жовте тіло, його види, розвиток, будова і функція. Статева і фізіологічна зрілість організму самок.	10
3	Стадії статевого циклу: збудження, гальмування і зрівноваження. Тічка, загальна реакція (статеве збудження), статеві охота і овуляція.	10
4	Суть запліднення та фактори, що його обумовлюють. Місце запліднення	10
5	Передвісники родів. Родові шляхи. Анатомо-топографічне взаємовідношення плода і родових шляхів: положення, передлежання, позиція, членорозміщення плода до і під час родів.	10
6	Перебіг післяродового періоду у корови, вівці, свині, кобили та інших тварин. Показники фізіологічного перебігу і закінчення післяродового періоду..	10
7	Внутрішньоутробний розвиток плода. Навколоплідні оболонки, води, їх біологічне значення.	10
8	Значення своєчасного і точного визначення вагітності і неплідності тварин. Клінічні методи діагностики вагітності.	10
9	Методи діагностики та лікування хвороб новонароджених. Гіпоксія. Асфіксія, її клінічні форми. Гіпотрофія. Затримання меконію. Кровотеча із судин кукси пупка. Запалення пупка. Нориця урахуса.	10
10	Класифікація маститів, гострі та хронічні мастити, причини та перебіг серозного, катарального, гнійного, фібринозного, геморагічного маститів, гангрені вим'я. Субклінічний мастит. Діагностика маститу.	10
11	Діагностичні, профілактичні та лікувальні заходи щодо діагностики, лікування і профілактики акушерських та гінекологічних хвороб тварин	10
12	Форми і причини неплідності тварин. Уроджена неплідність. Стареча неплідність. Кліматична неплідність. Експлуатаційна неплідність. Аліментарна неплідність, Симптоматична неплідність. Неплідність на ґрунті незаразних захворювань. Заходи профілактики неплідності.	10

13	Гінекологічні захворювання самок. Патологія шийки матки. Патологія матки. Патологія яйцепроводів. Патологія яєчників. Анафродизія і вирилізм корів.	10
14	Дослідження органів статеві системи самців. Андрологічне дослідження.	10
15	Діагностика імпотенції самців. Уроджені та спадково обумовлені захворювання статевих органів. Набуті захворювання статевих органів.	10
Разом		150
IV курс 8 семестр		
1	Добір та підготовка донорів та реципієнтів для трансплантації ембріонів. Складання схеми гормональної обробки корів	10
2	Трансплантація ембріонів у коней, овець, кіз та лабораторних тварин	10
3	Підготовка тварин, інструментів та матеріалів для проведення пересаджування ембріонів	10
4	Підвищення ефективності осіменіння корів	10
5	Технології запліднення тварин in vitro, ICSI.	10
6	Методика отримання ембріонів тварин in vitro	10
7	Діагностика і профілактика ембріональної смертності у тварин	10
8	Аналіз причин, що сприяють поширенню запальних процесів статевих органів та розробка заходів профілактики.	10
9	Складання схем лікування і профілактики маститів на молочних фермах	10
10	Діагностика, лікування та профілактика функціональних розладів відтворення	10
11	Діагностика, лікування, профілактика неплідності за інфекційних та інвазійних захворювань	10
12	Діагностика, лікування та профілактика пізніх гестозів у тварин	10
Разом		120
Разом за рік		270

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять,
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення предмету “Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин” проводиться за допомогою наступних методів:

- викладання лекційного матеріалу;
- використання навчального наглядного матеріалу (таблиці, схеми, стенди, муляжі, слайди та ін.);
- використання комп’ютерних програм, відеофільмів; – розв’язування ситуаційних завдань;
- проведення клінічних досліджень, курації та оцінка отриманих результатів;
- проведення лабораторних досліджень та оцінка отриманих результатів;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота студентів.

Основними видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- Лекції;
- лабораторні заняття;
- самостійна поза аудиторна робота студентів (СМС).

Головна мета лекційного курсу – розвиток у студентів наукового лікарського мислення та його використання для оцінки клінічного стану тварини, удосконалення методики і методології дослідження, вибір правильного лікування, підвищення теоретичного рівня; навчити правильно поєднувати результати загально клінічних і додаткових методів дослідження, об’єктивно оцінювати одержані симптоми, логічно мислити й робити 18 правильні висновки. Набуті знання використовувати для постановки діагнозу та надання лікарської допомоги. Основним завданням є розвиток у студентів лікарського мислення

Лабораторні заняття за методикою їх організації є практичноорієнтованими та передбачають: – вивчення методів дослідження тварин, техніку й послідовність їх застосування при дослідженні окремих органів і систем, тобто лікарська техніка, з метою розпізнавання захворювань внутрішніх органів; – навчитися аналізувати виявлені при дослідженні окремих органів і систем показників (температури тіла, частоти пульсу і дихання, скорочення рубця, тони серця, дихальні шуми і т.д.) та відхилення їх від показників здорових тварин; – навчитися підсумовувати одержані при дослідженні хворої тварини симптоми, групувати їх у патогенетично зв’язані між собою групи (симптомокомплекси або синдроми) і на основі цього ставити діагноз та призначати лікування.

Поточний контроль проводиться на лабораторних заняттях відповідно до

конкретних цілей поточної теми. Засвоєння кожної теми контролюється на заняттях (початковий контроль – як рівень готовності до проведення лабораторних занять та кінцевий – рівень знань та умінь, що набуті) шляхом усного або письмового опитування, безмашинного програмованого контролю, розв’язання ситуаційних завдань.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню його вивчення. Оцінка засвоєння проводиться на підсумковому контрольному занятті у вигляді письмового опитування, розв’язання ситуаційних задач та виконанні практичних навиків біля тварини.

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Поточний контроль здійснюється на кожному лабораторному занятті відповідно до конкретних цілей поточної теми. На усіх лабораторних заняттях проводиться об’єктивний контроль теоретичної підготовки та контроль засвоєння практичних навичок у вигляді тестування, письмового та (або) усного опитування, розв’язування ситуаційних завдань.

Теми контролюється на заняттях (початковий контроль – як рівень готовності до проведення лабораторних занять та кінцевий – рівень знань та умінь, що набуті).

Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачено поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті шляхом письмового опитування, оцінювання розв’язання ситуаційних задач та практичних навиків біля тварини. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали усі види робіт, передбачені навчальною програмою.

Таблиця 5.2 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності _____, освітньої програми.

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	8	5	5	5	7	5	5	40	100

T1, T2 ... T11 – теми навчальної дисципліни.

Таблиця 5.3 – Взаємозв’язок між результатами навчання та обов’язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт				
	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна відповідь	...
Навчальний результат 1	+		+		
Навчальний результат 2			+	+	
Навчальний результат 3	+	+	+		
Навчальний результат 4	+	+	+	+	
...					

Критерії оцінювання

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни здійснюється згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. При поточному контролі використовуються методи усного, письмового, комп'ютерного тестування і самоконтролю студентів. Загальний рейтинг студента із засвоєння навчальної дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 50 балів, рейтингу з атестації (контрольні) максимально – 20 балів при формі контролю – іспит в другому семестрі – 30 балів. До екзамену допускаються студенти які виконали всі види робіт передбачені навчальною програмою.

Таблиця 5.4 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин» проводяться лабораторні заняття з тваринами різних видів, пояснення на наочному матеріалі, бесіди зі студентами.

Використовуються катетери для пересадки та вимивання ембріонів, мікроскопи, препарати для стимуляції суперовуляції у тварин, препарати для лікування гінекологічних захворювань та маститів у корів. Використовуються розріджувачі для сперми та ембріонів, посудини Дьюара, заморожувачі, ламінарні бокси. Використовуються схеми та таблиці диспансеризації та штучного осіменіння тварин аналітична *обробка* теоретичного матеріалу через його кодування (схеми, таблиці, діаграми, графіки).

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / Яблонський В. А., Хомин С. П., Калиновський Г. М. та ін. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 600 с.
2. Яблонський В. А. Біотехнологія відтворення тварин / В. А. Яблонський. – К. : Арістей, 2004. – 296 с.
3. Яблонський В. А. Практичне акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин / В. А. Яблонський. – К. : Урожай, 2002. – 319 с.
4. Ветеринарное акушерство и гинекология / А. П. Студенцов, В. С. Шипилов, Л. Г. Субботина, О. Н. Преображенский ; под ред. В. С. Шипилова. – 6-е изд., испр. и доп. – М. : Агропромиздат, 1986. – 480 с.
5. Гришко Д. С. Лекції з ветеринарного акушерства / Д. С. Гришко. – Харків : Прапор, 2003. – 398 с.
6. Косенко М. В. Відтворення молочного поголів'я / Косенко М. В., Чухрій Б. М., Чайковська О. І. – Львів : Укр. технології, 2005. – 228 с.
7. Журавель М. П. Технологія відтворення сільськогосподарських тварин / М. П. Журавель, В. М. Давиденко. – К. : Видав. дім „Слово”, 2005. – 336 с.
8. Завірюха В. Патологія органів розмноження та стимуляція продуктивності корів / В. Завірюха, Б. Куртяк. – Львів : Вид-во „ТеРус”, 1999. – 148 с.
9. Косенко М. В. Диспансеризація в системі профілактики неплідності і контролю відтворної функції сільськогосподарських тварин / М. В. Косенко. – К. : Урожай, 1995. – 232 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

- Електронний ресурс // <http://animalialib.ru>,
 2. Електронний ресурс <http://bibliofond.ru/>

3. Електронний ресурс <http://biofile.rU/b>
4. Електронний ресурс <https://ru.wikipedia.org>
5. Електронний ресурс <http://www.coolreferat.com>.
6. zakon.rada.gov.ua - офіційний веб-сайт Верховної Ради України;
7. nbuv.gov.ua - електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського;
8. korolenko.kharkov.com - електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.